

ԾԱՂԻԿ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՉԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՅՏՂՈՑ ԵՒ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՅԱՏՈՒԿ

Ա. ՇՐՂԱՆ, ԹԻՒ 13

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քաղաք (պատմութիւն)	ԱՆՏԵՐՍԸՆ
Դառնուկներ (պատկերազարդ)	ԱՂԵԲՍ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
Օտար գրականութեան պատմութիւն	ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ
Պզօիկ որկրամոյր	ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ
Լապտեր եւ մոմ (առակ)	Ն. ԶԱՔԱՐԵԱՆ
Պզօիկ Բարի Տղան (քերթ)	ԿՈՍՍՈՒՂԻ ՏՃ ՍԷԿԻՒԴ
Դպրոցականներու բաժին	ԳՐ. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ
Կրթան (շատ պզտիկներու համար)	

Հանելուկ, Հառուական հարցում, ելլն.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊՈԼՍՈՑ ԵՒ ԳԱԻԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 30 դրուչ: Լիցամատայ բաժնեգին չկայ:

ԱՐՏԱՍՍՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ Տարեկան 7 ֆրանք:

ԲԱՅԱՐՁԱԿԱՊԷՍ ԿԱՆԽԻԿ

Բաժնեգինները կարելի է դրել Օսմ. մանտաբութով, փոխ" գրով,
եւ կամ դրոշմաթուղթով (20 հատը 20 դրուչի հաշուով):

Մանուցման, բաժանորդագրութեան եւ թերթին վերաբերող
ամէն կարգի գործառնութեանց համար ղիմել մի՛ միայն՝

{زاغيك غزته سي} درعليه ده غلطه ده قورشواني خاتمه نومرو ۷

«ԾԱՂԻԿ» ՀԱՆԴԷՍ

Կ. Պոլիս, Դալաթիա, Գուրչունյու խան, թիւ 7

REVUE "DZAGHIK,"

Constantinople, Galata, Kourchoum Han, N° 7.

Գին 20 փարա

Տպագրութիւն ՍԱԳԱՆԱՆ, Կալաթա

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ազգային, 'գրական եւ խղիւղական' — Բաժանորդագրութիւն՝ տարեկան Կ. Պոլսոյ համար 81) զրշ., գաւառներու համար 108 զրշ. եւ օտար երկիրներու համար 35 ֆր.: Ձեռքէ վաճառում՝ ճաշը փարս: Հասցէ՝ Ղալաթիա Բամանթօ փողոց: Խնամեալ՝ բովանդակութիւն, ընտիր յօդուածներ, թարմ լուրեր ու նորագոյն տեղեկութիւններ: ԱՐԵՒԵԼՔ, իր վերակազմուած խմբագրութեամբ եւ իր կարող աշխատակիցներով, առաջնակարգ տեղ մը կը գրաւէ տեղական հայ մամուլին մէջ, որ աւուր աւելի՝ հրապուրիչ դառնալով՝ նորանոր ըարեղքումներու չնորհիւ զօրս ներմուծած է թերթին մէջ, Նիւթերու ճոխ պէսպիսութիւն մը կը կազմեն իր մասնագիտական յօդուածները, եկեղեցական, կրօնական, անտեսական-սեղանաւորական, երկրագործական եւայլն, բաց ի գրական ու բանասիրական գրուածքներէ, օրուան տեսութիւններէ:

Անկարելի է որ ընտանիք մը առանց կարի մեքենայի մնայ, բայց էական կէտն է լաւ մեքենայ մը ունենալ, որովհետեւ լաւ մեքենայ մը անխիւ եւ անհամար ծառայութիւններ կը մատուցանէ, մինչդեռ գէշ տեսակէ մեքենայ մը անվերջ դժգոհութեանց եւ տաղտուկի ազդիւր մըն է:

Բոլոր աշխարհ գիտէ թէ՝

Ս Ի Ն Կ Է Ր

Հայրապիէ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ The Singer Manufacturing Co՝ մեքենան լաւագոյնն է. այն մեքենան ամէնէն աւելի կատարելագործուածը, հաստատունը եւ դիւրագործածելին ըլլալուն՝ բովանդակ աշխարհի մէջ՝ ամէն ոք Սինկերի մեքենաները կը դնէ:

Ձեռքի, ոտքի, ու ոտքի եւ ձեռքի միանգամայն մեքենաներ կը գտնուին:

ՍԻՆԿԷՐԻ մեքենաները կը ծախուին մի միայն Սինկեր Ընկերութեան վաճառատանց մէջ՝

- | | |
|--------|--|
| ԲԵՐԱ | { 1. Մեծ փողոց, Պօն Մառչէի դէմ, Թ. 343 եւ 343 կրկին. |
| | { 2. Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ. |
| ԿԱԼԱԹԱ | { 1. Սինկեր խան, Թիւնէլին ետեւը. |
| | { 2. Գարաքէօյ, Թրամվէյին կայարանին դէմ. |
| ՊՈԼԻՍ | { 1. Սուլթան Համամ, Թ. 2 |
| | { 2. Սուլթան Պէյազիտ, Թրամվէյի կայարանին դէմ, Թ. 13 |
| ՍԿԻՍԱՐ | 2 արդր Պօլս, Թ. 120. |

ՀԱՐԱՔԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ

Դասերը եւ նորոգութիւնք մը.

Կատարեալ երաշխաւորութիւն:

Մասնաճիւղեր գտնուող բոլոր քաղաքներուն մէջ:

Սինկերի Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ Փողոց, Թ. 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս Պէյ Տիւզօղլուի տունը:

ՇԱՀԻԿ

(684) Ի. ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 13

9 ՕԿՏՈՍՏՈՍ 1907

Թ Ա Ղ Ա Ր Ը

(ԱՆՏԻԲԱՐՆԻ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԷՆ)

Ամէն անգամ որ բարի տղեկ մը մեռնի, Աստուծոյ հրեշտակներէն մէկը աշխարհ կ'իջնէ և մեռած մանուկը բազուկներուն մէջ կ'առնէ. յետոյ կը բանայ իր սպիտակ, մեծ թեւերը և տղուն ամէնէն աւելի սիրած տեղերուն վրայ կը թռչտի. կը փրցնէ ափ մը լեցուն ծաղիկ զորս կը տանի Ամենակարողին, որպէս զի անոնք ա'լ աւելի մեծ հրապոյրներով փթթին, երկինքի մէջ՝ քան թէ երկրի վրայ: Եւ Ամենակարողը բոլոր այս տեսակ ծաղիկները իր սիրտին վրայ կը սեղմէ, բայց Ան՝ իր նախընտրած մէկ հատը կը համբուրէ և ասոր վրայ այդ ծաղիկը ձայնով մը կ'օժտուի և կրնայ երկնային խմբերդին մասնակցիլ:

Այս խօսքերը ըսաւ Աստուծոյ հրեշտակներէն մէկը, երբ վեր՝ երկինք կը տանէր մեռած տղեկ մը. և տղան երազ մը տեսնելու պէս ականջ տուաւ անոր: Եւ անոնք անցան իր տունին ա'յն վայրերուն վրայէն՝ ուր տղեկը խաղացած էր, անոնք անցան նաև սիրուն ծաղիկներով լեցուն պարտէզներու մէջէն:

«Ո՛րը մեզի հետ տանինք և երկինքի արքայութեան մէջ տնկենք» հարցուց հրեշտակը:

Հո՛ն նիհար, սիրուն վարդենի մը կար, միայն թէ կոտրած էր անոր ցօղունը, այնպէս որ կէս-բացուած կոկոններով ընդհանաւորուած բոլոր ոստիկները թռուած էին իր շուրջը:

— Ինձ վարդենի, ըսաւ տղեկը, ա'ն առնենք, որպէս զի անիկա կարող ըլլայ վերը՝ Աստուծոյ Արքայութեան մէջ ծաղկիլ:

Հրեշտակը զայն առաւ, և համբուրեց տղեկը իր բարի կամե-

ցողութեանը համար. փոքրիկը կէս մը աչքերը բացաւ: Անոնք քաղցեցին քանի մը դուարթ, զարդարուն ծաղիկներ բայց միեւնոյն ատեն աոին նաև արհամարհուած հրանունկը(*) և վայրի մանիշակը:

«— Հիմա չատ մը ծաղիկ ունինք», ըսաւ տղան և հրեշտակը վեր ելլելու նշան տուաւ. բայց անոնք տակաւին դէպի Աստուած չթռան: Գիշեր էր և ամէն բան խաղաղ. անոնք պտտկեցան նեղ փողոցներէն մէկուն վրայ՝ ուր կային յարդի, մօխրի և աւելտուքներու դէզեր, քանի որ եռամսեայի վերջին օրը ըլլալով չատ մը տնափոխութիւններ կատարուած էին: Հոն կային պնակներու կոտորտուքներ, զաճաքարի կըտորներ, ցնցոտիներ, մաշած գըլխարկներ և ամէն տեսակ հինուովն բաներ:

Եւ այս խառնիխուռն դէզին մէջ հրեշտակը մատնանիչ ըրաւ թաղարի մը կոտորած բեկորները և անկէ դուրս ինկած հողի կոյտ մը զոր միաձոյլ պահած էին արմատները մեծ ու չորցած լեռան-ծաղիկի մը՝ որ անկարեւոր սեպուելով փողոց նետուած էր:

— Մենք զանիկա մէկտեղ պիտի առնենք, ըսաւ հրեշտակը, և ես քեզի պիտի ըսեմ պատճառը քանի թոինք երթանք:

Եւ մինչ անոնք կը թեւէին, հրեշտակը հետեւեալ կերպով պատմեց:—

« Հոն նեղ փողոցին մէջ, աղքատիկ, հիւանդոտ տղեկ մը կը բնակէր ցած գետնայարկի մը մէջ: Մանկութենէն ի վեր անդամալոյծ էր: Իր ամէնէն աղէկ եղած օրերուն անթացուպերով՝ սենեակին մէջ հազիւ թէ երկու անգամ կրնար երթալ գալ. բայց ամէնը ատ էր: Ամառուան մէկ քանի օրերուն, արեւը կը ցոլար գետնայարկի տախտակաժառին վրայ. և երբ խեղճ տղան նստած կը տաքնար անոր ճաճանջներուն մէջ, տեսաւ կարմիր արիւնը իր փափուկ մատներուն մէջէն, զորս բռնած էր երեսին. այն ատեն այնպէս նկատեց որ այդ օրը դուրս ելած էր: Պուրակին և անոր գեղեցիկ գարնանային դալարին մասին ինչ որ գիտէր՝ առաջին կանանչ փեկոնի ոստին շնորհիւ էր, զոր իր դրացիին տղան սովոր էր իրեն բերել. կը բռնէր զանիկա իր գլխուն վրայ և կ'երազէր թէ ինք փեկոնի ծառին տակն էր՝ չըջապատուած արեգակի ճաճանջներէ և թռչուններու երգերէ: Գարնան օր մը դրացիին տղան քանի մը լեռան ծաղիկներ ալ բերաւ, և անոնց մէջէն պատահեցաւ որ մէկուն արմատը դեռ վրան եղած ըլլայ. հետեւաբար խնամով տնկեց զանիկա թաղարի մը մէջ և անկողինին մօ-

(*) Տիւյիւն չիչեյի

տիկը՝ պատուհանին առջև տեղաւորեց։ Եւ ծաղիկը տնկուած էր քարեբախտ ձեռքէ մը, աճեցաւ ան, նոր ծիլեր արձակեց և ամէն տարի ծաղկեցաւ։ Անիկա ամէնէն հազուագիւտ պարտէզի ծաղիկներէն եղաւ հիւանդ տղեկին համար, և իր միակփոքրիկ գանձը հոս՝ երկրի վրայ՝ ան էր։ Զրեց զայն և գուրգուրաց անոր վրայ, չատ հոգ տարաւ որպէսզի սկիզբէն մինչեւ վերջը օգտուի ան արեւին ամէն մէկ ճաճանչէն որ կը մաղուէր այդ ցած պատուհանին մէջէն, և ծաղիկը խառնուեցաւ իր երազներուն հետ, որովհետեւ իրե՛ն համար էր որ ան կը ծաղկէր, իրե՛ն համար էր որ ան կը սիրէր իր անուշահոտութիւնը և հաճելի կը թուէր իր աչքին, և մահուան վերջին շունչին, երբ Աստուած զինքը կանչեց, ծաղիկի՛ն էր որ ան դարձաւ։ Հիմա տարի մը կ'ընէ որ երկնային Հօրը քոյն է, և տարուան մը միջոցին ծաղիկը պատուհանին մէջ մոռցուած կը կենար, մինչեւ որ չորցաւ։ Հետեւաբար տունէն փոխադրութեան առթիւ դուրս՝ փողոց նետուած էր աւրտուքերու մէջ։ Եւ այս այն ծաղիկն է, այն խեղճ, գունաթափ ծաղիկը՝ զոր մենք կցեցինք մեր փունջին, որովհետեւ այս ծաղիկը մարքիզուհիի մը պարտէզին ամենահազուագիւտ ծաղիկէն աւելի ուրախութիւն կը պատճառէր»։

«— Բայց ի՞նչպէս այս ամէն բաները գիտես», հարցուց տղեկը, մինչ հրեշտակը վեր, երկինք կը տանէր զինքը։

«— Գիտեմ ասոնք, ըսաւ հրեշտակը, որովհետեւ ես ինքս էի այն պզտիկ հիւանդ տղան որ անթացուպերով կը քալէր, և կը ճանչնամ իմ ծաղիկս»։

Տղան բոլորովին բաղաւ աչքերը և աղէկ մը նայեցաւ հրեշտակին պայծառօրէն գեղեցիկ դէմքին, և այդ վայրկեանին երկինքին Արքայութեանը հասան, ուր ամէն բան հրճուանք և երանութիւն էր։ Աստուած սեղմեց մեռած մանուկը սիրտին վրայ, երբ ան միւս հրեշտակին պէս թեւեր ստացաւ և ձեռք-ձեռքի անոր հետ թռան։ Աստուած սեղմեց նաև բոլոր ծաղիկները սիրտին վրայ, բայց համբուրեց խեղճ, չորցած լեռան-ծաղիկը որ ձայնով մը օժտուեցաւ և Ամենակարողը չրջապատող հրեշտակներու խմբերգին միացաւ. անոնցմէ ոմանք բոլորովին մօտ էին իրենց երկնային հօր, մինչդեռ ուրիշներ անոնցմէ դուրս խոշոր չրջանակի մը վրայ կը կենային և ուրիշներ դարձեալ անոնց ետին, և այսպէս շարունակաբար հեռուն և աւելի հեռուն անհուն յաջորդութեան մը մէջ, սակայն ամէնքն ալ հաւասարապէս երջանիկ։

Անոնք ամէնքն ալ, մեծ ու պզտիկ երգեցին բարի, օրհնեալ տղեկը և խեղճ լեռան ծաղիկը, որ չորցած և նետուած էր աւաւաւքներու հետ նեղ ու մթին փողոցի մը մէջ՝ փոխադրութեան օրուան թափուքներուն տակ։

ԱՅԳԻԹԵՔԵ ԲԱՐԳԱՆՆԵՐ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԼՕՔՄԱՃԵԱՆ



ԳԱՌՆՈՒԿՆԵՐ

Տրդար, տեօէ՛ք, ձեր մօտիկ
 Մինչ ոչխարներ խառտափկ
 Կ'արածին,
 Իրենց քով կան, դիրգ ու գէր
 Գառնուկներն, իրենց ձագեր
 Խորածին:

Ի՛նչ անմեղ են, ի՛նչ սիրուն,
 Նայուածքն անոնց աչքերուն
 Բացուած նոր,
 Եւ խալ, անփորձ շարժումն
 Ի՛նչ յանկուցիչ բան մ'ունին
 Գեղաշնորհ:

Անոնք, անհոգ և անբէն,
 Տեսէ՛ք, հոս հոն կը ցատքեն
 Անտարբեր.

Եւ խոտերուն, դաւարին
Վըրայ մերթ կը մոլորին
Տարուբեր:

Բոպիկ ոտքով, հագուստն հին,
Կայտառ աղջիկ հովուհին,
Ծառին տակ
Նստած է քիչ մը հեռուն,
Աչքերն անոնց սևեռուն,
Շիփ չիտակ:

Եւ մայր ոչխարն ալ՝ յուշիկ
Իր մայիւնովն անուշիկ,
Սիրագին
Թրթռուն շեշտով մ'ընտանի
Կը կանչէ, հոգ կը տանի
Գառնուկին:

* * *

Գառնուկներուն պէս, և դուք
Որ չունիք հոգ, մըտմբտուք
Ու ցաւեր,
Տըղա՛ք, դո՛ւք որ, խնդագին
Կը կայտառէք ձեր ծընուքին
Քովն ի վեր:

Մի՛ թափառիք չափ՝ համբան.
Ձեզ կը պակսի դեռ չափ բան.
Գիտցէք թէ
Ձեր հովուհին դեռ ապի
Ձեր մայրն է որ միշտ պիտի
Ձեզ կը թէ:

Դուք պէտք ունիք ամէ՛ն օր,
— Մինչև ըլլաք մեծ — անոր
Խընամքին,
Ձեզմով չունի հանգիստ ան.
Ձեզ՝ անոր զիրկն՝ ապառաժան
Մէ անդին:

ՕՏԱՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԺԱ.— ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ԴԻԻՑԱԶՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Ե Ս Ի Ո Ւ Ո Ս

ՆՈՐ բանաստեղծութեան ընդհանուր նկարագիրն է մեծ մասամբ մէկ կողմ թողուլ Հո՛ւերական զիցազներգութեան անշահախնդիր և զուտ հրաշալի գեղեցիկ պատմութեան, իրական աշխարհով ա՛լ աւելի զբաղելու համար. աւելի դրական, և երբեմն հետեւաբար աւելի տխուր ոգիով մը օժտուած է: Այս փոփոխութիւնը մեծ մասամբ արտաքին պարագաներէն առաջ կու գայ: Ութերորդէն մինչեւ վեցերորդ դար (Քրիստոսէ առաջ) յաճախադէպ գաղթային, երկրային և վարչային պարագաներ կերպարանափոխ կ'ընեն Յունաստանը: Հելլենական մտածումը աւելի լուրջ կ'ըլլայ և ծանրախոհ: Նորահաս բոլոր բանաստեղծներուն, մանաւանդ Եսիոդոսի մէջ, կը ցոլանայ այս պարագաներուն տըպաւորութիւնը, և ժամանակակից իրողութիւններու պատկերը կ'երեւնայ ա՛յնպիսի յստակութեամբ, զոր դժուար է գտնել Հոմերոսի մէջ:

Յոյները գրեթէ Հոմերոսի քով կը գնէին Եսիոդոսը: Իր անունը, Հոմերոսի անունին պէս, յատուկ դպրոցի մը հոմանիշը եղած էր աւելի քան պարզ մարդու մը: Եսիոդոսի կը վերագրուէին տարբեր ծագումով և թուականով քերթուածներ, որոնց ամենամեծ մասը սակայն շարադրուած էին հաւանաբար Բիուլտիոյ (գլխաւոր քաղաքը Թեբէ) մէջ, ա՛յնպիսի բանաստեղծներէ, որոնք իրենց ներշնչումները կը քաղէին Հելիկոնի մուսաներէն: Այս քերթուածներուն մէջ երկուքը մանաւանդ կրնան նկատուիլ իրեն համեմատաբար վաւերական, և հելլենական գրականութեան մէջ կարեւոր տեղ մը կը բռնեն: Նախ Վաստակի եւ Առուրի (Աշխատութիւններ եւ օրեր) քերթուածը և ապա Աստուածածնութիւնը, որոնք իրենց ամբողջութենէն դատելով կը թուին ութերորդ դարուն պատկանիլ:

Վաստակի եւ Առուրի քերթուածը նշանաւոր և պատկառելի նախահայրն է ա՛յն ժողովրդային գրականութեան, որ տարեցոյցներու ձեւին տակ իր ընթերցողներուն կուտայ գործնական պատ-

ուէրներ, օղին վերաբերեալ ծանօթութիւններէն զատ: Գրականութեան այս տեսակը Եսիոգոսի մէջ կը փայլի ողջախոհ, կորովի և մերթ հրապուրիչ բանաստեղծութեան մը շողիւնով:

Քերթուածը նախ և առաջ աշխատութիւնը իրրեւ օրէնք կը հռչակէ: Ատենօք մարդկութիւնը գերերջանիկ էր. երկիրը ինքնին անաշխատ կը բուսցնէր պտուղը: Աստուածները մարդոց մօտ կ'ապրէին: Ոսկեղէն դարն էր: Բայց յետոյ եկան արծաթի դարը և պղնձի դարը, յետոյ (ղիւցազնական ժամանակներէն վերջ) երկաթի դարը, որ արդի մարդկութեան դարն է: Այսօր մարդկային ճակատագիրը խիստ է և դժուարըմբեր: Աշխատութեան և խիստ աշխատութեան միջոցաւ միայն մարդ կրնայ հողին ծոցէն իր սընունդը գտնել: Առաքինական գործերը և աշխատութիւնը սովորութիւն ընելով միայն մարդս կրնայ իր ապրուստը ձարել: Այս բնաբանին վրայ շարունակելէ վերջ Եսիոգոս երկրագործութեան և նաւարկութեան վերաբերեալ պատուէրներ կուտայ, յետոյ կը խօսի այն բարի կամ չար աղդեցութիւններուն վրայ, զորս ժողովրդական կրօնքը կը վերագրէր: ամուսնանալ ինչ ինչ օրերուն, այս ինչ կամ այնինչ աշխատութիւնները կատարելու համար: Առածներով, սկզբունքներով, առականերով կը համեմէ Եսիոգոս իր քերթուածը:

Հոմերոսի բանաստեղծութիւնը լուսափայլ էր, շողշողուն, զուարթ և իրական կեանքի դառնութիւններուն հետ բիրտ չփռմէ հեռի: Եսիոգոսի բանաստեղծութիւնը բնդհալառակն տխուր է և անժպիտ: Հեղինակը, որ խօսք կ'ուղղէ իր Պերսէս եղբորը, գրէթէ միշտ աչքի առջեւ ունի իրականութիւնը: Իր նկարներուն տարրերը մեծ մասամբ փոխ կ'առնէ իր երկրէն, Բիովտիայէն, և իր հայրենակիցներուն վարած կեանքէն. ինք ալ աշխատութեան այդ կեանքը ապրած է, և գրուածէն կը հասկցուի թէ իր կեանքը միշտ գթոտ եղած չէ: Իր բնտանիքին քով իսկ տեսած է ծուլութիւն, մոլութիւններ, դատաւարութիւններ, որոնք փճացուցին իրենց բնտանեկան ժառանգութիւնները: Կը սոսկայ ա՛յն թունիրներէն՝ որոնք իրենց ճարճատող կրակով ձմեռը կը հրախրեն ծոյլերը ծալապատիկ նստիլ իրենց շուրջը, և պատճառ կ'ըլլան աշխատութիւնը արհամարհելի դարձնելու: Եսիոգոս գիւղացիի չարքաշութիւնը ունի, և աւելի ստոյիկեան համակերպութեամբ մը լեցուած քան խանդով ու զուարթութեամբ:

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՊԶՏԻԿ ՈՐԿՐԱՄՈԼԸ



ԻՍԿՈՒՀԻ այնքան որկրամուլ էր որ շատ անգամներ անմար-
տողութիւն կ'ունենար և կը հիւանդանար:

Իր մայրը, որ հարուստ չէր, երբ քողաք երթար ծախելու իր
պանիրները, զանազան անուշեղէններ կը բերէր իր պզտիկ աղջը-
կան և ասանկով աւելի կը քաջալերէր աղջկան այդ յոռի սովու-
րութիւնը: Երբ Իսկուհի առանձին մնար հսկելու համար կրա-
կին վրայ ելելու դուռած կերակուրը, տակաւին չեփած կերա-
կուրին կէսը կուտէր: Իր հայրը գիտէր թէ, որկրամուլութիւնը
թերութիւն մըն է որ աղաքը ստախոսութեան և գողութեան կ'ա-
ռաջնորդէ: Մէկէ աւելի անգամներ փորձած էր ուղղել աղջիկը,
բայց մայրը շատ տկար էր իր աղջկան մասին և նոյն իսկ Իսկու-
հին մէկ որկրամուլութիւնը ներել տալու համար կուտար: Այս
մարդը որ շատ կը սիրէր իր կինը, չէր ուզէր դէմ կենալ անոր:

Իսկուհի շատ անգամներ դրացիին պարտէզէն պտուղ գողցած
էր, բայց մայրը պահած էր հորմէն և նոյն իսկ դրացիներ չէին ու-
զեր իմացնել վասնզի գիտէին թէ ո'րչափ պարկեշտ էր ան: Օր մը
դրացիներէն մէկը կանչեց Իսկուհին, որպէսզի քիչ մը հսկէ իր
հազիւ ութն ամսու պզտիկ աղջկան քով, մինչեւ որ մօտակայ առ-
ուակը երթայ լուալու քանի մը կտոր ճերմակեղէն: Իսկուհի որ
շատ ազնիւ ալ էր, դնաց անմիջապէս, աղան առաւ իր ծունկե-
րուն վրայ և սկսաւ երգել գեղեցիկ երգ մը զայն զբօսցնելու հա-
մար:

Յանկարծ կրակին քով նշմարեց աման մը, ուզեց գիտնալ
մէջինը: Բացաւ ամանը և սալորի անուշ հոտ մը զգաց:

Որովհետեւ շատ կը սիրէր եփած սալորը, ուտելու մեծ փա-
փաքը ունեցաւ, սակայն ըսաւ ինքնիրեն, «պէտք չէ դպիլ այս
կնկան կերակուրին իր բացակայութեան ատեն»:

Բայց որովհետեւ շատ որկրամուլ էր, «մէկ երկու սալոր ուտե-
լով մեծ անիրաւութիւն մը ըրած չեմ ըլլար այս կնկան» ըսաւ, և
դժբալը առնելով մօտեցաւ ամանին:

Դժբալը ամանին մէջ խոթած պահուն իսկ ձայն մը լսեց որ
իրեն կ'ըսէր թէ մեծ մեղք մը կը գործէր, թէ ամէնէն պզտիկ
գողութիւնն ալ գողութիւն է: Այն ատեն դարձեալ սկսաւ երգել
և ճանճան ընել մանկիկը, սակայն իր աչքերը չէին բաժնուեր ա-
մանէն որ բաց կը մնար: Վերջապէս չկրցաւ դիմանալ հոտին, դը-
քալը առաւ և ամանին մէջ մխելով առաւ քանի մը սալոր և
պաղպեղներ: Համար փչել սկսաւ:

Ճիշդ այս վայրկեանին, գետակէն վերադարձող դրացիին ձայնը առաւ. փոխանակ սալորները տմանին մէջը լեցնելու, որկրաժող բերանը նետեց սալորները, փութով տեղը դրաւ դգալը, և գոցեց ամանին բերանը: Իսկուհի մանկիկը վերադարձուց իր մօրը և վազեց իր տունը՝ առանց պատասխանելու այս կնկան, որ կը պուար. «Իսկուհի մի՛ երթար, մեղի հետ պիտի ճաշես, մի՛ երթար, քեզի համար քու սիրտիտն սալորներէդ պնակ մը պահեր եմ, կեցի՛ր, կեցի՛ր»: Բայց Իսկուհի ետին իսկ չնայեցաւ որովհետեւ բերանը դրած սալորները այնքան տաք էին որ կ'այրէր կը մրկէր իր շրթունքները և հետեւորար կուլար: Տուն մտաւ քիթը բերանը աքլորի բրուկին պէս կաս կարմիր և անփշտպէս թքաւ կրակարանին մօրիւններուն մէջ, դուրս հանելով սալորները. յետոյ վազեց պաղ ջուր խմել որովհետեւ տախտին կ'այրէր իր բերանը:

Իր մայրը աղջիկը յանդիմանելէն ետք անկողին դրաւ գինքը և հարցնողներուն կ'ըսէր թէ ջերմ կը բռնէ Իսկուհին, որովհետեւ չէր ուզեր որ գիտնան թէ իր աղջիկը եփած սալոր գոցեցէ:

Պզտիկ որկրամօլը չորս օր անկողին մնաց առանց կրնալ ուտելու և խօսելու:

Իսկուհի աղաչեց իր մօրը որ բան մը չըսէ հայրիկին և ոչ ալ ուրիշի մը:

Այս պատահարը այնքան ահեցուց աղջիկը որ բոլորովին ուղղեց ինքզինքը և թէպէտ չատ կը նեղուէր ինքզինքը զսպելով որկրամօլութիւնէ, բայց միւս կողմէ կը վախնար որ ուրիշներ կ'իմանան: Վերջապէս Իսկուհի կրցաւ աղատիլ որկրամօլութենէ:

Որկրամօլութիւնը ծանր թերութիւն մըն է, կը մնասէ առողջութեան, գողութեան, ստախօսութեան կ'առաջնորդէ տղաքը և ծաղրելի կ'ընէ ուրիշներուն առջեւ:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆԸ

ԴՊՐՈՑԻ ՏՂԵԿՆԵՐԸ ԵՒ ՊՏՈՅՏԻ ՕՐԵՐԸ

Դպրոցները գոց են: Խումբ խումբ պզտիկներ քննութիւններէն յետոյ ուղեւոր գեղեցիկ միջոցներ և օրեր վայելել, ծովաշէրքը կամ ասոնց նման տեղեր իբր կեդրոն կ'ընտրեն, զբօսնելու համար: Ամէն տղայ զբօսնելու միջոցներ կը խորհի և կը ստեղծէ. կը յօրինէ կերպ կերպ մանուկի խաղեր և կը խաղայ: Մէկ խօսքով ամէն փոքրիկ կ'զբօսնու, կը բերկրի, կ'առանա:

Դպրոցի աղոց փոքր խումբ մըն ալ՝ միշտ իր օրերը և միջոցները կը նուիրէ գեղեցիկ գիրքեր կարդալու և օգտուելու համար։ Այսպէս կր կարգայ թէ՛ ամէն օր և թէ՛ շաբաթը անգամ մը լոյս տեսնող թերթեր։

Ամէնէն աւելի մեծ իղձով կ'ուզէ տեսնել և ուշով ընթեռնուլ Տղոց Թերթը, որ վերջերս լոյս տեսնելով, փոքրիկները գոհ ձգեց։ Նոյնիսկ մեծերը, կ'ուզեն որ եօթր օրը չուտ մը բոլորի, որպէս զի ձեռք ձգեն Ծաղիկը, մէջի գեղեցիկ նիւթերը ճաշակելու և լուծումները կատարելու համար։

ԳՐԻԳՈՐ ԻԻԹԻՃԵՆՆ

Գաթգիւղի Արամեան վարժարանէն

ՄԵԾԻՍՄԻԿ ՄՈՄԸ ԵՒ ԼԱՊՏԵՐԸ

(Ա. Ռ. Ա. Կ)

Օր մը՝ մօմը բսաւ՝ շուրջի իր լապտերին,
— «Ինչո՞ւ համար զիս կ'արգիլէ քու դուռը հին,
Փայլուն լոյսիս ճաճանչները կ'ազօտէ յար։
Բացուէ՛ որ չուտ լոյս արձակեմ սիրայո՞ւտը,
Նոյնիսկ մեզմէ շատ հեռուններ, մինչ հորիզոն՝
Երբ այլևս ցոլքերն բոլոր խաւարին հոն։»
Եւ քայուեցաւ մեր լապտերին դուռը բնդհուպ,
Որմէ հովը փութաց չուտով քաղել օգուտ,
Ու խուժեց ներս, տուաւ համարոյր հէգ մօմիկին
Խաւարելով լոյսը անոր բոլորովին։

Տղա՛ք գիտցէ՛ք թէ՛ մեծխօսիկ ու ապերախտ
Անխելք մարդուն՝ կը վիճակի միայն այս բախտ։

Երանեղէնի նմանողաբար

ՆԵՐՍԷՍ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

Կ Ր Ի Ա Ն

Կրիայ տեսած էք դուք։ Թանձր ոսկորէ կռնակով, որուն պատեանէն դուրս ոտքերն ու գլուխը միայն կան, սակայն դպչելուդ պէս, անոնք ալ ներս կը քաշէ։

Կրիաները թէ՛ զամաքի և թէ՛ ծովի փայ կ'ապրին։ Ծովի կրիաները աւելի խոշոր կ'ըլլան։ Անցած օր, Ֆէնէր Պողչէի առջեւ կրիայ մը որսացուեցաւ, որ 150 օխա կը կշռէր։ Ասիկա հրէշ մըն էր գրեթէ, որուն միսը միայն ծախուեցաւ 40 զրուշի, քանի որ կըրիային միսը կ'ուտուի։

ՊԶՏԻԿ ԲԱՐԻ ՏՂԱՆ

(ՀԷՔԵԱԹԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ԿՈՄՍՈՒՀԻ ՏԸ ՍԵԿԵՒՈՒ)

ՆԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԱՄՓՈՓՈՒՄԸ.— Վաճառ «Կեանքի Տուն»-ին լեռը կ'երթայ: Ամսաման գետի 'ը կը հանդիպի ուրիշ կ'անցնի Ալլոռի մը օգնութիւնով կը հանդիպի երան Ծերունի ոգիին որուն ցորենները հաց կը շինէ եւ նամբան կը շարունակէ: Յանկարծ դէմը կ'ելլէ պատ մը: Պատին տէրը Հսկայ մը թող կուտայ որ անցնի տղան՝ իր բոլոր խաղողները գինիի վերածել տալէ ետք:]

Ե. — Ո Ր Ս Ը

Դաճաթին կէս ժամ մնացած էր, երբ Վահան հանդիպեցաւ խորխորատին մը. այնքան լայն էր որ կարելի չէր ցատքել մէկ կողմէն միւսը, և այնքան խոր՝ որ յատակը չէր տեսնուեր: Չյուսահատեցաւ, խորխորատին եղբրքէն քալեց և տեսաւ որ նոյն տեղը եկած էր ուրիշ մեկնած էր խորխորատը լեռը կը շրջապատէր:

«Ի՞նչ բաղդ է այս: Հազիւ արգելքի մը յաղթած ուրիշ մը կ'ելլէ դէմ», մըմնջեց տղան, որ առաջին անգամ ըլլալով աչքերուն արցունքոտիլը զգաց:

Յանկարծ անուշի մռնչիւն մը լսեց. ետին դարձաւ և իրմէ տասը քայլ անդին տեսաւ խոշոր Դայլ մը որ իրեն կը նայէր փայլաւոր աչքերով:

«Ի՞նչ կը փնտռես իմ սահմաններու մէջ?»

«— Պարոն Դայլ կեանքի Տունը կը փնտռեմ մայրիկիս համար որ կը մեռնի: Եթէ կրնաք ինծի այս խորխորատէն անցընել, ձեր անձնուէր ծառան պիտի ըլլամ»:

«— Լաւ տղաս, եթէ կրնաս որսալ անտառին մէջի բոլոր երէնները (որսի կենդանի) թռչունները, չորքոտանիները, և խորովելով ինծի հրամցնել, Լերան Ոգին վկայ որ խորխորատէն անդին պիտի անցընեմ քեզ: Բեզի պէտք եղածները հոս պիտի գտնես»:

Այս խօսքերը ըսելով Դայլը անհետացաւ:

Վահան սիրտ առաւ: Աղեղ մը և նետեր առաւ գետնէն և սկսաւ նետ արձակել անցնող կաքուններու, կտցարներու, վայրի հաւերու, աքլորներու վրայ: Բայց որովհետեւ նշանառութիւն չէր գիտեր, բան մը չէր կրնար որսալ: Այսպէս ութը որ պարապ ժամանակ անցուց և սկսաւ ձանձրանալ, երբ իր մօտը տեսաւ Ագռաւը զոր աղատած էր:

«Դուռն իմ կեանքս աղատեցիր և ես, ինչպէս խոստացած էի, պիտի փոխարինեմ. երբ Գայլին խօսքը չկատարես, ան իբր երէքեղի պիտի բզքտէ» :

Այս խօսքերը ըսելով, անտառի ծառերուն վրայէն թռաւ և սկսաւ կտուցի հարուածներով և ճիրաններով սպաննել բոլոր երէները. այսպէս 150 օրուան մէջ որսաց 1,800,726 հատ կազաւ, կտցար, վայրի հաւ ու աքլոր :

Մէկ կողմէ երբ Ագռաւը կ'սպաննէր, միւս կողմէ Վահան զանոնք կ'անճխտէր, կը փետտէր կամ կը քերծէր, և զանոնք կը խորովէր : Երբ ափէնքը կատարուեցան, կարգաւ շարեց մաքուր մը անտառին հրկայնքը : Այն ատեն Ագռաւը ըսաւ անոր.

«—Մնաս թարով, Վահան, մէկ արգելք ալ ունիս դեռ անցնելիք. բայց ես չպիտի կրնամ օգնել քեզի անոր մէջ. մի' տկարոնար. պարի'նները կը պաշտպանեն որդիական սէրը» :

Վահան դեռ շնորհակալ չեղած Ագռաւը անհետացած էր : Այն ատեն կանչեց Գայլը :

Կենդանին քննեց երէները, խորոված զիստ մը խածաւ, չըրթունքները լզեց և ըսաւ Վահանին :

«Դուռն բարի և քաջ տղայ մըն ես. քու աշխատութիւնդ փոխարինել կուզեմ : Պէտք չէ ըսեն որ աշխատեցար լերան Գայլին համար և ան ըսն մը չփոխարինեց քեզի» :

Այս ըսելով Վահանին տուաւ գաւազան մը զոր դնաց փրնտըռել անտառին մէջ, և ըսաւ.

«Երբ քաղես կեանքի Տունկը և ուղես ինքզինքդ տեղ մը փոխադրել, ձիու պէս հեծիր այս գաւազանին վրայ և ուղած տեղդ պիտի հասնիս» :

Վահան քիչ մնաց անտառին մէջ նետէր այս անօդուս գաւազանը, բայց խորհեցաւ որ անկրթութիւն էր այդ. ուստի առաւ շնորհակալ ըլլալով Գայլին :

«Կունակս հեծիր, Վահան» ըսաւ Գայլը :

Վահան ցատքեց Գայլին կունակը : Կենդանին անմիջապէս այնքան հիանալի ուսում մը ըրաւ որ խորխորատին միւս եզերքը հասան : Վահան իջաւ, շնորհակալ եղաւ և շարունակեց ճամբան :

(Շարունակելի)

ՄԵՐՈՒԿ ՀԱՆՈՒՆ

Մ Տ Ք Ի Զ Ր Օ Ս Ա Ն Ք

Հաշուական հարցում թիւ 13

Ասկէց հինգ տարի առաջ հօր մը տարիքը իր զաւկին տարիքին երեք անգամն էր: Ասկէց հինգ տարի ետքն ալ հօրը տարիքը զաւկին տարիքին կրկինը պիտի ըլլայ: Հայրը և Տղան քանի տարու են:

Լուծողներէն մէկը վիճակով կ'ստանայ նոր հրատարակուած գիրք մը:

Պատասխանները պէտք է խմբագրատուն հասնին մինչև Հինգշաբթի առաւօտ ժամը երեք, և գրուած պէտք է ըլլան կողքին վրայի կարոնին վրայ:



Թիւ 12 հանելուկին լուծումն էր.

ԿԱՂ.-ԱՄ.-ԱՆՈ

Ճիշդ լուծողներն են.

Գասրգիսիկն՝ Եղուարդ Տէօբմէճեան, Յարութիւն Պրէնկեան և Հայկ Ճիլանեան:

Մայր Վարժարանին՝ Անժէլ Գաղանճեան, Շնորհիկ Գաղանճեան:

Բերայիկն՝ Աղապի Ա. Յովասափեան, Ռեփեկա Կոմիտասեան:

Օրբագիւղիկն՝ Ատրիէն Ալէմտաղլեան:

Սկիւտարիկն՝ Արաքսի Գաղանճեան:

Սաւնաթիայիկն՝ Արաքսի Պէնկլեան:

Բազար Պաշիկն՝ Վահան Կիւմրեճեան:

Խազիդիկն՝ Խաչիկ Միհրանեան:

Բերա, Հայ-սփուլէն՝ Ատրիէն Գոճապըլըքեան:

Մեծ-Կղզիիկն՝ Լուիզ Պառաւեան:

Կեօիկ-Բաշայիկն՝ Հերմիէ Համբարձումեան:

Նիկոմիդիայիկն՝ Յովհաննէս Յովնանեան, Յակոբ Սուքիասեան:

Ասոնցմէ վիճակը շահեցաւ Սկիւտարէն Արաքսի Գաղանճեան: որ կ'ստանայ խոստացուած գիրքը:

ԼՈՒԾՈՂՆԵՐՈՒՆ

Դարձեալ պարտք կ'ըզանք յիշեցնելու մեր ընթերցողներուն թէ լուծումները ժամանակին հասցնեն մեր ձեռքը: Անցած շաբթու թերթին հրատարակուելէն ետքը ստացանք բաղմամբիւ պատասխաններ, որոնք չի հրատարակուեցան բնականաբար: Ծաղիկ հինգշաբթի օրերը հրապարակ կ'ելնէ, հետեւաբար լուծողները երկար ժամանակ ունին, և պէտք է կարելի եղածին չափ կանուխ գրկեն, երկուշաբթի կամ երեքշաբթի օրուրէն, որպէս զի ժամանակին հասնի մեր ձեռքը: Թէեւ մինչեւ հինգշաբթի առտու կ'ընդունինք, բայց պէտք է այդ ժամանակին հասցնել, ինչ որ դժուար է, երբ ուրիշներու ձեռքով կը զրկուին սխառտասխանները:

ՄԱՆԶՈՒՄԷ Պատկերադարդ Օրաթերթ առաջտեան : Բա-
ղաքական, գրական, գիտական, ազգային
և տնտեսական : Տարեկան բաժնեզինն է Պոլսոյ համար 80, գա-
ւառաց համար 108, իսկ վեցամսեայ Պոլսոյ համար 50 և գաւա-
ռաց համար 60 դրուշ : Զեւրէ՝ հատր 10 փարա :

ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Խասգիւղի, Էյուպի, Պալաթի և չրջակայից համար Ծաղիկի
Դործակալ կարգուած է Լեւոն Էֆ. Միհրանեան, որուն կրնան
զիմել թերթիս բաժանորդագրուիլ փափագողները և յայտնել ի-
րենց դիտողութիւնները :

ՎԱԻԵՐԱԴԻՐ

Ուսումն. Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Ուսումնական Խորհուրդս քննութեան առաւ Միհրան Էֆ.
Յովհաննէսեանի պատրաստած «Nouvel Alphabet Français»
անուամբ ֆրանսերէն քերականն և յարմար դատելով զայն նոյն
լեզուի ուսուցման, կ'արտօնէ անոր գործածութիւնն ազգային
վարժարանաց մէջ :

Ի դիմաց Ուսումն. Խորհրդոյ

Ասեմադպիր

Ասեմապէս

ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ Զ. ԳՈՒՐԴԷՆ

ԾԱՆՕԹ. — Սոյն նոր քերականն հրատարակուած է Զարդար-
եան Դրատան միջոցաւ և կը վաճառուի 60 փարայի, վարժարան-
ներու համար մասնաւոր զեղջ, նմոյշ կը ղրկուի առանց փոխարի-
նութեան : Հասցէ՝ Զարդարեան Դրատուն Կ. Պոլիս : 2—10

ՌՕՊԵՐԴ ՔՈԼԷՃ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Մեպտ. 5/18ին :
Կարգադրութիւններ եղած են վաճառականական ուսումը բաղձաց-
ուած կատարելութեամբ աւանդելու համար : Վարժարանիս մաս-
նաւոր ըթիշկը՝ ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարդներուն
և խաղերուն, ինչպէս նաև վարժարանիս ընդհանուր առողջապա-
հական վիճակին վրայ կը հսկէ : Մարմնամարզի նոր և գեղեցիկ չէնք
մը կառուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի
ամէն տեսակ գործիքներ, վերջին դրութեանց համաձայն :

ՌՐՆ Է

Տղաքներու և գտնողականներու համար ամէնէն աղէկ գրա-
տունը .

— Զամաֆըլար Մեծ Նոր Խանին ջակ, ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԸԼԸՃ-
ՃԵԱՆԻ Կեդրոնական Նոր Դրատունը .

6—50